

BEWAAR HET PAND

Uitgave tot bevordering van de handhaving der oude Gereformeerde beginselen
verschijnt eens in de veertien dagen

KOMMISSIE VAN REDACTIE:

Ds. G. Blom, Meerkkerk; Ds. H.C. van der Ent, Elburg;
Ds. A. van Heteren, Werkendam; Ds. L.W. van der
Meij, Alpen a/d Rijn; Ds. D. Slagboom, Katwijk aan
Zee; Ds. M.C. Tanis, Slidrecht-Centrum; Ds. M.
Vlietstra, Zeist; Ds. P. van Zonneveld, Driebergen; A.
Beukers, Alphen a/d Rijn en Joh. van der Lee,
Alphen a/d Rijn.

REDAKTIE:

Ds. G. Blom, Prinses Marijkeweg 13,
4231 BP Meerkkerk. Telef. 01837-1357

ADMINISTRATIE

A. Beukers, Toussaintplein 20, 2406 XL Alphen a/d
Rijn, tel. 01720 - 74202, postrek. 70.43.50, t.n.v. de
administrateur van „Bewaar het Pand” te Alphen
a/d Rijn.
Abonnementsprijs f 10,- per jaar. Abonnementsprijs
voor de Verenigde Staten en Canada 5 dollar per jaar.
Advertenties f 0,25 per mm. Bij kontrakt korting.

MEDITATIE

Schik U om God te ontmoeten.

Daarom zal Ik u alzo doen, o Israël!
Omdat Ik u dan dit doen zal, zo schik u, o
Israël, om uw God te ontmoeten.

Amos 4 : 12.

Wij weten niet veel meer van de profeet Amos, dan dat hij was onder de veehoeders van Tekoa. Misschien zou men juister vertaald hebben: veehandelaar of veebezitter. Hij woont in Tekoa, een plaatsje dicht bij Bethlehem. Zijn beroep bracht mee dat hij van tijd tot tijd de markten in Jeruzalem, Hebron, Bethel en Samaria moest bezoeken. En hij ziet in deze steden veel, dat hem tegen de borst stuit. En nu krijgt hij van Godswege de opdracht om de oordelen Gods aan te kondigen. Hij ziet daar ontzaglijk tegen op. Maar hij moet! De Heere Heere heeft gesproken, wie zou niet profeteren? (hoofdst. 3 : 8). Midden op de markt verheft hij zijn stem. Scherp legt hij de sociale misstanden bloot. Hij predikt in een tijd van grote weelde. Weelde voor sommigen, terwijl door anderen schreiende armoede wordt geleden.

En nu heeft God aan Israël al veel gedaan, om het tot inkeer tot bekering, tot wederkeer tot de Heere te bewegen. We lezen het duidelijk in hoofdstuk 4. God heeft honger gebracht, en oorlog, en aardbeving. Maar het bleek alles tevergeefs te zijn.

Nu blijft alleen het laatste nog over. Het laatste wat God aan zijn volk nog zal doen. Maar wat is dan dat laatste? Onze tekst (4 : 12) zegt er niet veel van. Er staat alleen: daarom zal Ik u alzo doen, o Israël! Alzo! Meer niet. Maar dat is juist het verschrikkelijke. Het is alles waar: de Heere heeft hongersnood gegeven — Israël heeft zich niet bekeerd (vers 6). De Heere heeft droogte gezonden, toen het nog maar drie maanden voor de oogst was — Israël heeft zich niet bekeerd (vers 7). De Heere heeft Israëls jongelingen door het zwaard gedood en de stank van zijn legers in zijn neus doen opgaan (vers 10), Hij heeft een omkering, een aardbeving doen komen (vers 11). Maar als droevig reïfrein lezen we telkens weer: Nochtans hebt gij u niet bekeerd tot Mij, spreekt de Heere. Daarom blijft alleen het laatste over: daarom zal Ik u alzo doen, o Israël.

"Ik zal u" — zo sprak God. Dat zal dus het laatste oordeel worden, dat God over Israël zal brengen. Dat zal dan toch ook tevens het einde betekenen van Gods volk. "Daarom zal Ik u alzo doen", zegt de Heere.

Ja, en toch is voor Israël de volheid des tijds aangebroken: de komst van de Beloofde der vaders, de Heere Jezus Christus.

"Daarom zal Ik u alzo doen, o Israël", zegt de Heere.

Ja, en toch heeft Christus aan Golgotha's kruis Zijn bloed gestort, dat reinigt van alle zonde.

Maar dan kan er ook niet meer gebeuren. Dan heeft God alles gegeven. Dan is het kruis van Golgotha het ultimatum. Nu blijft voor alle eeuwen staan het laatste woord van God: "Zo schik u, o Israël, om uw God te ontmoeten".

Deze God kan de wereld, kan de mens niet meer ontlopen. Op Golgotha heeft de mens het uiterste gedaan, wat hij tegen God kon

doen: Hem doden! Op Golgotha heeft God het uiterste gegeven, wat Hij kon geven: Zichzelf! De wereld, de mens kan die goeder-tieren God niet voor de tweede maal kruisigen.

De Gekruisigde dwingt dan ook tot een beslissing: wie niet vóór Mij is, die is tegen Mij! Schik u om uw God te ontmoeten — dat is het laatste woord, dat God nu tot de wereld spreekt. Tot die ontmoeting geeft God nog altijd weer tijd tot voorbereiding, genadetijd. Hij komt met Zijn gerichten over de aarde. Honger en oorlog, aardbeving en revolutie en chaos. Maar het is toch alles een herhaling van wat geweest is. Het was er alles ook vóór onze tijd. Alleen wordt het alles radicaler. Wie met door de Heilige Geest geopende ogen het wereldgebeuren ziet bij het licht van Gods heilige Woord, kan alleen maar constateren, dat met vervaarlijke snelheid het ogenblik nadert, waarop de wereld God zal ontmoeten. Die God, Die in Zijn Zoon alles, Die Zichzelf heeft gegeven.

Wat zal die ontmoeting zijn voor de mens, die straks voor eigen rekening, met een onverzonde schuld staan zal voor Christus. Die kwam om te zoeken en zalig te maken, wat verloren was, maar Die dan als Rechter zal oordelen naar onkreukbaar recht. Dan zal Hij spreken: verknoeijs van de genadetijd, dwaze zorgelozen, vertreders van Mijn bloed, geveinsde vromen, onverschillige goddelozen: gaat weg van Mij in de buitenste duisternis!

Schik u om uw God te ontmoeten!

Wat zal die ontmoeting zijn voor de mens, die onder Gods recht leerde buigen, het doemvonnis als verdiend leerde aanvaarden, maar de hoornen van het Altaar mocht vastgrijpen, de Vrijstad mocht binnenvluchten, in het geloof een schuilplaats mocht zoeken en vinden achter het bloed van het Lam, lust kreeg om de Heere te vrezén als het allerhoogst en eeuwig Goed!

Dan zal Christus tot de zulken spreken: komt binnen; gaat in in de vreugde uw Heeren. Ik heb u liefgehad met een eeuwige liefde, daarom heb Ik u getrokken met goedertierenheid. Uw naam stond op Mijn program. Ik heb u gekocht en betaald met Mijn eigen bloed. U bent van Mij, Mijn bruid. Ik wil u voor eeuwig bij Mij hebben.

Schik u om uw God te ontmoeten.

Voor u, die dit leest, is de genadetijd nog niet verstreken. Misschien wel heel spoedig. Haast u om uws levens wil!

Of mag het toch zo zijn: daarom verwacht ik die dag van de ontmoeting met groot verlangen, om ten volle te genieten de beloften Gods, in Jezus Christus, mijn Heere?

Schik u om uw God te ontmoeten!

Ds. M. Vlietstra.

Van de Redactie

1. **Ds. L.W. van der Meij.** Onze vriend en medewerker moet enige weken rust houden, op doktersadvies. De laatste weken was hij al niet in orde. Het werk viel hem zwaar. Hij is ijverig van aard en het is moeilijk voor hem om rust te nemen. We hopen van harte dat de rust hem goed doet, dat de Heere hem weer nieuwe kracht geeft om de arbeid in Zijn koninkrijk, ook voor ons blad, voort te zetten.

We hebben er natuurlijk begrip voor dat hij de eerstkomende weken geen artikelen voor ons blad kan schrijven. Laten onze lezers met hem meeleven.

2. **Volgend nummer.** We herinneren aan de mededeling dat in deze zomermaanden ons blad eens in de drie weken zal verschijnen.

3. **School voor Dundas en Hamilton.** Op de bankrekening van de school werd een bedrag van f 1296,95 overgeschreven als collecte van een Chr. Geref. kerk (bankrekening 56.90.16.703) en een bedrag van f 250,— als gift van de diakonie van een andere Chr. Geref. kerk (bankrekening 36.87.48.375). Bij bezoeken in eigen gemeente en omgeving ontving ik verschillende giften voor de school, achter eenvolgens van f 100,—, f 50,—, f 50,—, en f 25,—. Voo alles heel hartelijk dank.

B.

Ontmoetingsdag te Kampen

We herinneren aan de ontmoetingsdag van vrienden en vriendinnen van Bewaar het Pand, die D.V. zal worden gehouden op zaterdag 19 augustus a.s. in het kerkgebouw van de Gereformeerde Gemeente te Kampen, dat daarvoor opnieuw ter beschikking is gesteld. Daar zijn we zeer dankbaar voor. De vergadergelegenheid is daar voor ons zeer geschikt. Dat weten onze bezoekers. Het kerkgebouw staat aan de 2e Ebbingestraat. Het programma luidt als volgt:

morgensamenkomst: aanvang 10.30 uur:

opening: Ds. G. Blom te Meerkkerk

spreker: Ds. P. Beekhuis te Rotterdam-Kralingen, die ook de morgensamenkomst hoopt te sluiten

Pauze

middagsamenkomst: aanvang 2 uur:

opening: Ds. J. Veenendaal te Barendrecht

spreker: Ds. J.P. Boiten te Schiedam

slotwoord: Ds. H.C. van der Ent te Elburg

Er zal koffie en frisdrank verkrijgbaar zijn. Er kan gerekend worden op een boekentafel met ruime sortering en op een crêche, waar kleine kinderen kunnen worden verzorgd. Het is gebleken dat de datum voor sommigen niet gunstig is, zodat ze niet in de gelegenheid zijn om op die dag naar Kampen te komen. Dat betreuren we natuurlijk, maar het was door allerlei andere vergaderingen niet mogelijk een gunstiger dag te kiezen. We hopen van harte dat vele anderen genoemde zaterdag vrij houden of vrij maken en dat we elkaar in groten getale te Kampen mogen ontmoeten en dat het onder de zegen des Heeren een goede dag mag zijn waarin vrienden en vriendinnen van Bewaar het Pand elkaar rondom het Woord des Heeren mogen ontmoeten.

B.

Het belijden van de kerk

In Gods Woord komen we regelmatig persoonlijke belijdenissen tegen. Belijdenissen, die veelzeggend zijn. Rijk van inhoud. Ze getuigen van kennis, inzicht, ontmoeting. Er spreekt geloof en liefde in. Een willen be-

lijden in een zondige, Gode vijandige wereld.

Dit alles is vrucht van de Heilige Geest in het hart. Nu heeft de kerk ook haar roeping en plicht. Israël moest komen tot belijden, de Nieuw-Testamentische kerk moet met haar belijdenis "pilaar en vastigheid der waarheid" zijn. I Tim. 3: 15. Als draagster der waarheid moet zij staan in het midden van de wereld. Nu komen we in het Nieuwe Testament verschillende belijdenissen tegen. Sprekend is de belijdenis dat Jezus Heere is. Een korte belijdenis, maar van betekenis. Tegenover de vele 'heren' die men kende, tegenover het belijden dat de keizer 'heer' is beleed men hartelijk dat Jezus alleen Heere is. De Koning, Die men wilde dienen en voor Wie men alleen wilde buigen. Velen wilden niet van afzweren weten en verkozen de dood boven het leven. Het belijden Jezus is Heere was de kracht en het leven van de kerk.

Krachtig worden in belijdenissen dwalingen bestreden en duidelijk weerlegd. Denk aan het rijke I Corinthe 15. Waar beleed wordt, dat Christus gestorven is en opgestaan is naar de Schriften.

Van betekenis is ook de doopformule. Vlak voor Zijn hemelvaart zei Jezus tot Zijn discipelen: "Gaaf dan heen, onderwijst al de volken dezelve dopen in de Naam des Vaders en des Zoons en des Heiligen Geestes (Matt. 28 : 19). Deze belijdenis aangaande de Drieënige God, Vader, Zoon en Heilige Geest, heeft men al spoedig 'opgevuld' en zo is ontstaan de bekende Apostolische Geloofsbelijdenis, die een drielidig bevat, nl. ik geloof in God de Vader... en in Jezus Christus, Zijn eniggeboren Zoon... en in de Heilige Geest. Van dit oudste belijdenisgeschrift van de kerk wil ik wat doorgeven. Wat het ontstaan betreft heeft men eeuwen gemeend, dat de Twaalf artikelen door de twaalf apostelen zijn opgesteld. Ieder van hen zou één artikel hebben geformuleerd. Zij zouden deze geloofsbelijdenis met het oog op hun zendingsreizen hebben samengesteld. Bij het verkondigen van het Evangelie wilden zij één blijven in belijden.

Petrus begon, zo stelde men, met het belijden: Ik geloof in God de Vader, de Almachtige Schepper des hemels en der aarde. Vervolgens moeten Andreas, Jacobus, Johannes en al de anderen om de beurt een geloofsartikel uitgesproken hebben. Deze mening is echter niet historisch te staven. De oudste vorm van de belijdenis dateert uit het midden van de tweede eeuw na Chr. De inhoud luidde als volgt: "Ik geloof in God de Vader, de Almachtige. En in Christus Jezus, Zijn eniggeboren Zoon, onze Heere, Die geboren is uit de Heilige Geest en de maagd Maria. Die onder Pontius Pilatus is gekruisigd en begraven. Die ten derde dage opgestaan is uit de doden. Opgevoerd ten hemel. Zittende aan de rechterhand des Vaders. Vanwaar Hij komen zal om te oordelen de levenden en de doden. En in de Heilige Geest, een heilige kerk, vergeving van zonden. Wederopstanding des vleses.

Deze kerkelijke belijdenis nu werd als regel des geloofs gebruikt tegen de opkomende ketterijen. Ook werd zij beleed bij de volwassendoop. Op de duur werden er nieuwe elementen aan toegevoegd, waardoor de hoofdzaken van het christelijk geloof vollediger werden uitgedrukt en de dwalingen nog duidelijker weersproken.

Zo zijn de woorden "Schepper des hemels en der aarde", in het eerste artikel bijzonder gericht tegen de dwaalleer, dat de wereld niet door God de Vader maar door een ander wezen gemaakt is. Omstreeks 500 vinden wij de belijdenis geformuleerd, zoals wij die hebben in de bekende Twaalf artikelen. In deze vorm is zij in Zuid-Frankrijk ontstaan. En later door de kerk van Rome aanvaard. En tenslotte door heel de Westerse kerk overgenomen.

Zeer hartelijk hebben de Reformatoren hun instemming betuigd met deze belijdenis. Daarmee gaven zij blijk van hun verbondenheid met de oude christelijke kerk.

Nu kan de vraag gesteld worden, maar waarom blijven we toch spreken van de apostolische belijdenis, daar we weten, dat de apostelen de Twaalf artikelen niet hebben opgesteld? Wanneer we letten op de inhoud

hebben wij zeker alle recht om deze belijdenis apostolische belijdenis te noemen, want de inhoud is volledig in overeenstemming met het Evangelie van Christus, dat de apostelen verkondigd hebben. Calvijn merkt op, dat hierin de gehele beschrijving van ons geloof in het kort en in duidelijke orde verhaald wordt en dat het niets bevat, dat niet door vaste getuigenissen der Schrift bevestigd is. Institutie. II. 16.

Naast deze belijdenis bezit de oude kerk ook de geloofsbelijdenis van Nicea en de geloofsbelijdenis van Athanasius.

Ook voor ons zijn ze van fundamentele betekenis. Door ze onverkort te handhaven, bewaren wij de band der eenheid met de oude kerk. Haar belijden moet ons belijden zijn. Wie zich er van losmaakt, stelt zich in feite buiten het Christendom. De kerk heeft er nog een schat bijgekregen. De drie formulieren van enigheid. De drie reformatorische belijdenisgeschriften. De bekende: Heidelbergse Catechismus, de Nederlandse geloofsbelijdenis en de Dordtse Leerregels. Alle belijdenissen der kerk zijn oud, maar niet verouderd. We moeten ze steeds gebruiken. Allereerst als een sleutel. Om de Heilige Schrift te verstaan. Iemand heeft eens gezegd: "Ik voel me niet schuldig als ik erken, dat ik de Bijbel met behulp van de oude belijdenissen lees. Ik wens namelijk een kerkelijk christen te zijn, ik wil leven in gemeenschap met hen die de weg reeds hebben afgelegd en de eindstreep hebben gehaald, de profeten, de apostelen, de kerkvaders en reformatoren. Niemand komt onbevooroordeeld tot de Bijbel. Wij hebben allemaal wat achter ons en wij hebben allemaal wat bij ons. Welnu, laat mij dan de kerk achter mij hebben".

Ik hoop, dat u het hiermee hartelijk eens bent. Ook als kerk moeten we vasthouden aan het belijden der vaderen. We kunnen en moeten zelfs zeggen: de Heere heeft het belijden in het verleden gegeven. Hij heeft er toe geleid door Zijn Heilige Geest. De band, de hartelijke band aan de belijdenis, aan het belijden betekent band aan het Woord van de Heere. De fakkel van het belijden dient ook overgegeven te worden aan het nageslacht. Dit is heilige roeping en er straalt ook liefde in uit wanneer het gebeurt. Liefde tot de kerk van morgen.

Dit doorgeven, dit overleveren is ook beloofd. Toen de afgevaardigden van de Gereformeerde kerken in het buitenland, die deel uitmaakten van de Dordtse Synode, hun instemming hadden betuigd met onze Nederlandse Geloofsbelijdenis, voegden zij er de vermaning aan toe, dat de Nederlanders bij deze rechtzinnige, godzalige en eenvoudige confessie des geloofs standvastig zouden volharden, deze onvervalst zouden overleveren aan de nakomelingen en bewaren tot de komst van Jezus Christus. Toen hebben onze vaderen plechtig beloofd, dat zij dit door Gods genade na zouden komen. Die belofte worde vandaag niet afgeschreven. Gebeurt het, dan is men geen kerk meer van gereformeerd belijden. En echt gereformeerd belijden en leven is voluit Bijbels.

Ds. M.C. Tanis.

De droefheid naar God

4.

In de laatste twee afleveringen hebben we aandacht besteed aan een zestal kenmerken van de droefheid naar God. In dit artikel willen we nadenken over het zevende en laatste kenmerk, dat een wat bijzonder karakter draagt. Tot nu toe stonden we namelijk stil bij bepaalde aspecten van de inhoud van deze droefheid. Dit keer willen we vooral benadrukken dat ze ook vrijblijvend van aard is: De droefheid naar God vergezelt de ware christen zolang hij leeft!

Sommige mensen denken bij de uitdrukking "de droefheid naar God" meteen aan het begin van het geestelijke leven. Dat is zeker te begrijpen: Zij is één van de eerste blijken

van het ontwakende nieuwe leven. We mogen echter deze droefheid niet beperken tot de eerste ritselingen van het geestelijke leven. Het is beslist niet bijbels om te denken dat de verbrokenheid over de zonde alleen maar aan de drempel van het nieuwe leven ervaren wordt en later nooit meer terugkeert. Integendeel, de droefheid naar God blijft in het leven van een christen aanwezig zolang hij hier op aarde is. Schrift en belijdenis benadrukken dit blijvend en dóórgaand karakter telkens weer.

Zo omschrijft onze Heidelbergse Catechismus het hele christenleven met de woorden "de afsterving van de oude mens en de opstanding van de nieuwe mens". Van de afsterving van de oude mens wordt dan gezegd dat ze onder meer bestaat in een "hartelijk leedwezen, dat wij God door onze zonden vertoornd hebben" (Zondag 33 H.C. vr. 88, 89). Daarmee wordt duidelijk uitgesproken dat dit verdriet over de zonde, deze droefheid naar God één van de kenmerken is die bepalend zijn voor héél het leven van een christen.

Hierbij moeten we meteen wél aantekenen dat deze droefheid één van de dingen is die het leven van Gods kinderen kenmerkt. Al is er onnoemelijk veel reden voor berouw en schaamte over de zonde, toch is het beslist niet zo dat het geestelijk leven alleen maar beheerst wordt door klagen en verdriet. We lezen duidelijk in de Psalmen dat de Heere de droefheid verandert in blijdschap (Vgl. Psalm 30 : 12). De Heere Jezus laat Zijn discipelen zien dat de komende Trooster, de Heilige Geest de tranen van verdriet zal drogen en een vreugde zal geven die niemand weg kan nemen (Vgl. Joh. 16 : 20 vv.). Daarom wordt van het Koninkrijk van God ook gezegd dat het bestaat in "rechtvaardigheid, en vrede, en blijdschap door de Heilige Geest" (Rom. 14 : 17). De vreugde in het heil dat God bereid heeft voor allen die Hem liefhebben heeft dus een plaats in het leven van Gods kinderen naast de verbrokenheid over de zonde (Vgl. vr. 89 H.C. met vr. 90 H.C.). We zouden kunnen zeggen dat geestelijke blijdschap en geestelijke droefheid elkaar hier afwisselen en met elkaar verstrengeld zijn.

Dat houdt in ieder geval wél in dat de droefheid naar God een blijvende plaats heeft in het christenleven. Zo schrijft prof. Wisse, dat deze droefheid "niet slechts één enkele maal in het genadeleven voorkomt, maar zich meermalen herhalen kan; en dat wel in verdiepte mate". We zouden dit terugkeren — of liever: dit voortduren — van de droefheid naar God kunnen vergelijken met een rivier: Soms is de stroom ervan duidelijk zichtbaar, op andere momenten meer verborgen; Maar zij stroomt steeds maar door! We gaan in dit artikel de rivier van de droefheid naar God volgen en we zullen zien hoe de bedding steeds dieper en breder wordt. Soms zullen we ook getuige zijn van een stroomversnelling.

Stroomversnelling

Hoe meer we leren van de verborgen omgang met God, hoe dieper óók de kennis van onze zonde wordt. En als we meer helderheid ontvangen in wat onze zonde en verlorenheid eigenlijk is in de ogen van God, zal onze droefheid over de zonde zeker verdiept worden. Dat kan op verschillende manieren gebeuren. Laten we enkele daarvan onder ogen zien.

De Heilige Geest kan ons door het Woord dieper ontdekken aan onze concrete zonden: Aan het overtreden van de geboden, aan het nalaten van wat we hadden behoren te doen. In dat geval gaan we zien dat er in onze levenswandel, in ons spreken en in onze gedachten véél meer zonden zijn dan we tot dat ogenblik beseften! Daardoor raken we er diep van doordrongen, dat ook onze kennis van zonde maar "ten dele" is. We gaan inzien dat we zo vaak God bedroefd en vertoornd hebben zonder het zondekarakter van wat we deden te onderkennen: We zondigen zonder opzet en onbewust. Toch worden ook deze "verborgen ongerechtigheden" tot zonde voor God als we ze bij het licht van Gods Geest in hun ware gedaante leren zien. Dan komt er een diepe droefheid in ons hart

over de zonden die we zo blindelings, zo vanzelfsprekend bedreven hebben. We worden bang voor andere verborgen zonden die nog weggescholen kunnen zijn in ons binnenste en we gaan bidden met de psalmdichter: "Wie zou de afdwalingen verstaan? Reinig mij van de *Verborgene afdwalingen*" (Psalm 19 : 13).

Op een bijzondere manier wordt de droefheid over de zonde verdiept, als we gaan inzien dat we niet alleen maar zonde *doen*, maar ook zonde *zijn*. David brengt dat op ontroerende wijze onder woorden in zijn meest bekende boetepsalm, Psalm 51. Hier blijft hij niet staan bij de concrete zonden die hij begaan heeft: De moord op Uria en het overspel met Bathseba. Neen, vanuit die zonden daalt hij af naar de diepte, gaat hij als het ware stroomopwaarts, terug naar de bron van het verderf. Hij beschouwt zijn zonden niet maar als enkele misstappen, die toch eigenlijk bij wijze van uitzondering plaatsvonden in een ogenblik van zwakte. Blijkens deze psalm is hij er diep van doordrongen dat al die ongerechtigheid dááruit voortkomt dat hij in de *staat* van zonde en verdorvenheid leeft. Er is in hem geen enkel goed te vinden. En als hij terugblijkt over zijn leven ziet hij dat die schuld en die verlorenheid er waren vanaf het allereerst begin: "Zie, ik ben in ongerechtigheid geboren, en in zonde heeft mij mijn moeder ontvangen" (Psalm 51 : 7). Zó is hij gaan inleven dat hij als kind van Adam volkomen gevangen was in de greep van zonde en dood. En wie daar persoonlijk iets van leert verstaan gaat in diepe verbrokenheid belijden: "Ik doe niet alleen zonde; Ik ben zonde!"

Verder is het voor Gods kinderen pijnlijk als ze gaan ontdekken dat de inwonende zonde nog zoveel kracht uitoefent nadat ze Gods genade leerden kennen. Juist dat inklevend bederf veroorzaakt een smartelijke verscheurdheid in het christenleven. Paulus heeft dat op een aangrijpende manier omschreven: "Zo vind ik dan deze wet in mij; als ik het goede wil doen, dat het kwade mij bijligt" (Rom. 7 : 21). In een andere brief licht hij deze strijd tussen het goede en het kwade nog verder toe: "Want het vlees begeert tegen de Geest, en de Geest tegen het vlees; en deze staan tegen elkander, also dat gij niet doet, hetgeen gij wildet" (Galaten 5 : 17). De uitdrukking die hier gebruikt wordt is eigenlijk heel scherp: Van het vlees en de Geest wordt gezegd dat ze op voet van oorlog met elkaar staan! Die oorlog is zó heftig dat Paulus tijdens de beschrijving ervan uitroept: "Ik ellendig mens, wie zal mij verlossen uit het lichaam dezes doods...?" (Rom. 7 : 24). Hieruit is duidelijk dat er wél een sterk verlangen kan zijn om deze worsteling te boven te komen, maar toch ook dat een christen erop moet rekenen dat deze strijd voortduurt zolang hij leeft. Hij heeft telkens weer te maken met de bittere werkelijkheid van de zonde en zwakheid die tegen zijn wil in hem zijn overgebleven. Daartegen wil hij de strijd aanbinden, maar hij is er ook bedroefd over. Die droefheid kan vooral sterk zijn als hij in die strijd nederlagen lijdt...!

Nauw verbonden met het voorgaande is het toenemend verdriet over zonden die tegen de *genade* bedreven worden. Gods kinderen kunnen op verschillende manieren aan dergelijke zonden schuldig staan. Zo kunnen ze de weldaden die de Heere aan hen bewees vergeten; Ze kunnen de "kleine" tekenen van Zijn trouw verachten; Ze kunnen hun eerste liefde verlaten; Ze kunnen Hem zelfs verloochenen die in onpeilbare liefde Zijn liefde voor hen gaf aan het kruis...! Als een christen gaat onderkennen hoe hij zó door ongeloof en dwaasheid de hoogste liefde bedroeft en tegen onverdiende genade zondigt, zal zijn hart breken van verdriet over deze overtredingen. Want die zonden zijn het bitterst die we begaan tegen de genade van God.

Stroomverbreding.

De droefheid over de zonde zal in het leven van Gods kinderen niet alleen toenemen in de diepte, maar ook in de breedte. Want wie bij het licht van Woord en Geest iets gezien heeft van wat de zonde wéérkelijk is, heeft niet alleen verdriet over zijn eigen ongerechtigheden, maar ook over de zonden die om hem heen bedreven worden. Je kunt

eronder lijden dat in de kring van je gezin of familie God niet geëerd en gediend wordt zoals dat eigenlijk zou moeten gebeuren (Vgl. 2 Sam. 23 : 5a).

Je kunt verdriet hebben over de zonden die het kerkelijk leven lijken te verscheuren en te verteren. Je kunt in je hart diep verslagen zijn over de geest van onverschilligheid en wetteloosheid die de hele samenleving vergiftigt. Onder deze dingen kan een christen gebukt gaan, maar als het goed is, is hij er vooral bedroefd over *naar God!* U vraagt zich af wat dat betekent? Dit: Een kind van God zal onder de ongerechtigheid die zoëven genoemd is lijden. Maar hij zal óók met de zonden van gezin, kerk en samenleving naar de Heere vluchten. Hij zal ootmoedig pleiten om bekering en vergeving! Van deze beide zijden van de verbreding van de droefheid naar God geven we een paar voorbeelden.

Verschillende malen wordt in de Schrift gesproken over mensen die geleden hebben onder de ongerechtigheden die in hun omgeving bedreven werden. De dichter van Psalm 119 geeft herhaaldelijk uiting aan zijn verdriet dat de goddelozen zich niet bekommeren om Gods wet (Psalm 119 : 53, 136, 158). Bij Ezechiël lezen we over mensen die zuchten en rouw bedrijven over de afgoderij die in die dagen in de tempel in Jeruzalem plaatsvond (Ezechiël 9 : 4). We horen dat Lot dag in dag uit zijn rechtvaardige ziel gekweld heeft bij het zien van de ongerechtigheid in Sodom (2 Petrus 2 : 8). Bijzonder schrijnend kan deze droefheid vooral worden als men op de roepstemmen van het evangelie weigert zich te bekeren en volhardt in zijn zonde en dwaling. Paulus zegt — met tranen in de ogen en verdriet in het hart — dat zulke mensen "vijanden zijn van het kruis van Christus" (Filippenzen 3 : 18).

Dit gebukt gaan onder de zonde van mensen rondom ons heen, komt — als het goed is — niet voort uit een farizees-getinte, hoogmoedige houding. Een kind van God heeft geen recht en geen reden om uit de hoogte neer te zien op mensen die in zonde leven met de gedachte: "Ik ben heiliger dan gij!". In de Bijbel lezen we juist het tegenovergestelde: Mensen die leden onder de schuld van land en volk bogen zich eerbiedig voor God in het stof en beleden *samen met* het schuldige volk hun zonde. Zó pleitten zij om bekering en om vergeving. We kunnen hierbij denken aan het ontroerende gebed van Daniël, toen hij in de schriften gelezen had dat het einde van de ballingschap nabij gekomen was (Daniël 9). Al was Daniël persoonlijk niet schuldig aan vele zonden die de Israëlieten tegen de Heere bedreven hadden, toch wordt hij in zijn gebed *één* met het volk in schuld. En hij belijdt: Wij hebben gezondigd en hebben onrecht gedaan.... Bij *ons* is de beschaamdheid der aangezichten... omdat *wij* tegen U gezondigd hebben (vs. 5, 8). En als schuldige onder de schuldigen pleit hij: "O Heere, hoor! o Heere, vergeef! o Heere, merk op en doe het, vertraag het niet! Om Uws Zelfs wil, o mijn God! (vs. 19).

Ik denk dat juist in onze dagen deze verbreding van de droefheid over de zonde zo nodig is. Dan wordt de schuld rondom ons óók onze schuld. Dan gaan we haar als zonde voor God belijden en Hem smeken om genade!

Stroomversnelling.

Al blijft de rivier van de droefheid naar God voortdurend stromen in het leven van een christen, er kunnen tijden zijn waarin deze droefheid op een buitengewone manier opbruist. De rivier komt dan als het ware in een stroomversnelling terecht. De puriteinse schrijver Thomas Watson zegt dat er met name twee perioden zijn waarin het verdriet over de zonde sterker behoort te zijn dan anders: De tijd van de voorbereiding voor het Heilig Avondmaal en de laatste uren van ons leven. In dat verband maakt hij verschillende behartenswaardige opmerkingen. Tóch zou ik dat bijzondere opbruisen van de droefheid naar God niet willen beperken tot de beide perioden die Watson noemt en ik zou ze zéker niet als eerste noemen.

Naar mijn gedachte doen we er goed aan te beginnen bij de bittere werkelijkheid dat Gods kinderen soms in een bijzondere zonde

kunnen vallen of ook wel voor een tijd in de zonde kunnen leven. Daardoor brengen zij grote duisternis over zichzelf en kunnen zeker het gevoel van Gods genade verliezen, maar God zal hen met Zijn genade nooit volkomen verlaten. Onze Dordtse Leerregels zeggen dat de Heere hen door Zijn Woord en Geest zeker weer tot bekering zal brengen. Dan worden ze van harte bedroefd naar God over de zonden die ze bedreven hebben en zoeken met een verbroken hart vergeving in het bloed van de Middelaar (Vgl. D.L. V - 7). Als het hart van een christen zó vernederd wordt over zijn afdwalingen overstroomt de droefheid naar God als het ware zijn binnenste. De voorbeelden van het berouw van David (Psalm 51) en van Petrus (Lukas 22 : 62) laten dat duidelijk zien.

Het is zeker ook zo dat in de tijd van de voorbereiding voor het heilig avondmaal de droefheid naar God op een bijzondere wijze kan leven. Het liefst zou ik het zó zeggen: Om ons op de juiste manier voor te bereiden is het nodig dat we onszelf beproeven. In deze zelfbeproeving neemt de droefheid over de zonde wel niet de éne, maar toch zeker een belangrijke plaats in. Prachtig wordt dat onder woorden gebracht in ons oude avondmaalsformulier als gezegd wordt dat bij het zelfonderzoek allereerst behoort dat een ieder "zijn zonde en vervloeking bedenke, opdat hij zichzelf mishage, en zich voor God verootmoedige, aangezien de toorn Gods tegen de zonde zo groot is, dat Hij die — eer Hij ze ongestraft liet blijven — aan Zijn lieve Zoon Jezus Christus, met de bittere en smadelijke dood des kruises gestraft heeft". En wie met zo'n verbroken hart avondmaal mag vieren zal zeker niet ongezegd blijven. Want "een gebroken hart en een gebroken Christus behoren bij elkaar; Hoe meer bitterheid we zullen proeven in de zonde, des te meer zaligheid we zullen smaken in Christus" (Watson).

Wat het einde van het leven betreft, zullen we wat zorgvuldiger moeten spreken dan Watson doet. Uit zijn woorden zou men kunnen afleiden dat (vrijwel) iedereen een voorbereidingstijd krijgt in de vorm van een ziek- of sterfbed. We weten dat de werkelijkheid vaak anders is: Hoeveel mensen sterven niet heel plotseling! Bovendien stelt Watson wat eenzijdig: De voorbereiding voor het einde van het leven behoort een tijd van verbrokenheid te zijn over de zonde. Vanuit de Schrift is hier méér te zeggen. Vandaar ook dat in de oudere gereformeerde geschriften over de voorbereiding op het sterven méér aan de orde komt dan de droefheid naar God. Een blik in "de Ziekentroost" achter in ons psalmboek kan hier verhelderend zijn. Wél is het zo dat wanneer wij de balans van ons leven opmaken, er redenen te óver zijn voor verdriet over onze schuld en onze tekorten. We zullen moeten erkennen dat we zoveel zonden bedreven hebben en zo weinig onze zonden beleden hebben. We zullen eerlijk moeten toegeven dat we zo zelden de eer van God bedoelden en zo weinig van genade geleefd hebben. En er is nog zóveel meer.... Zo kan juist als we de balans opmaken, de droefheid over de zonde sterk zijn. Maar wat een zegen, als we met al de zonden van ons leven en met al onze verbrokenheid daarover leerden schuilen achter het bloed van het Lam dat reinigt van alle zonden. Dan behoeven we de dood niet te vrezen en zal Hij alle tranen — óók de laatste tranen op het sterfbed — van de ogen afwissen (Openbaring 7 : 17)!

(wordt vervolgd)

Middelharnis

A. Baars.

Een opmerkelijke ouderling

1.

"Een buitengewoon en vroom staatsman, zo iemand invloed bezat door zijn geschriften, dan was hij het". Met deze woorden gaf Voetius een karakteristiek van Eeuwout Teelinck, broer van de bekende dominee Willem Teelinck. Voetius beval de lezing van Eeuwouts boeken met nadruk bij zijn studenten aan. Het is ook niet alleen Voetius geweest, die een gunstig getuigenis gaf van Eeuwout Teelinck, er zijn er meerder geweest.

Met recht kan Eeuwout Teellinck een opmerkelijke ouderling (hij was jaren ouderling in Middelburg) genoemd worden. Hij zou dat zelf ontkend hebben, maar daarom is het voor ons interessant om dat oordeel over hem van verschillende buitenstaanders te horen. Hij was allereerst een opmerkelijke ouderling, omdat hij een heel hoge politieke functie bekleedde. In de tweede plaats was hij opmerkelijk door het schrijven van 22 theologische werken. Sommige van die werken zijn strijdschriften tegen de remonstranten, andere gaan over de toestand in de kerk en in het land. Er zijn ook zuiver piëtistische geschriften door hem geschreven, die handelen over het werk van God in het hart van een zondaar. Hij mag tenslotte opmerkelijk genoemd worden, omdat zijn werken veel gelezen zijn. Er zijn maar liefst in totaal 49 drukken verschenen.

In het archief in Middelburg Wonden we zelfs een geheel overgeschreven exemplaar van zijn laatste geschrift *Voorbereydinge tot de doot*. Waarschijnlijk was de tweede druk van dit boekje uit 1707 uitverkocht. Een mevrouw uit Middelburg wilde toch graag een eigen exemplaar hebben zodat zij dit boekje maar helemaal overschreef in 1796. Het is de bedoeling om in enkele artikelen iets van de inhoud van zijn geschriften te geven.

Wie was Eeuwout Teellinck?

Hij werd in 1571 waarschijnlijk in Zierikzee geboren als oudste zoon van Joos Teellinck. Zijn ouders behoorden tot de goeude burgers, de zogenaamde patriciërs. Na zijn studie rechten en letteren in Leiden was hij enige tijd werkzaam in Zierikzee. In 1603 kreeg hij het verzoek van de gewestelijke overheid van Zeeland om de hoge politieke functie van ontvanger-generaal te vervullen. De heren Staten van Zeeland waren overtuigd van zijn "vromicheyt en de nutheyt" voor dit ambt. Eeuwout Teellinck wilde dit verzoek in. We moeten bedenken dat dit een felbegeerde baan was waar men heel veel geld mee kon verdienen. Vele genoegens van de wereld, die men door middel van het geld kon verkrijgen, lagen in het verschiet.

Eeuwout bezweek echter niet voor de verleiding. Zijn broer Willem beschrijft hem in *Noord-sterre* als "van Gode gheleert, de wereld te verachten". Hij bezat de dingen van de wereld als niet-bezittende. Zelfs op zijn kantoor waren zijn medewerkers ervan overtuigd dat Eeuwout Teellinck zichzelf niet verrijkte maar geheel in dienst van het land wilde staan, zo schreef dominee Teellinck. Eeuwout verhuisde naar het politieke centrum van Zeeland, Middelburg, waar hij tot aan zijn dood in 1629 gewoond en gewerkt heeft. Hij is drie maal in het huwelijk getreden en heeft drie kinderen gehad.

In 1607 werd hij gekozen als ouderling in de Nederduitsch-Hervormde gemeente van Middelburg. Dat ambt heeft hij tot aan zijn dood mogen bekleden en de Kerkeraads-notulen vermelden dat hij in die periode 5x herkozen is.

Toen zijn broer dominee Willem Teellinck in 1613 het beroep naar Middelburg aannam waren de beide Teellincks dus herenigd in dezelfde kerkeraad.

Twee bijzondere activiteiten van Eeuwout Teellinck als ouderling zijn uit de stoffige archieven naar voren gekomen. Ze zijn ook zeker het vermelden waard.

Er wordt in de kerkelijke notulen van 1607 een brief van hem aangehaald waarin hij pleitte voor de vestiging van een eigen Zeeuwse Hogeschool. Waarom wilde hij dat? Men wist in Zeeland dat de leer van Arminius op de universiteit van Leiden was doorgedrongen.

Om nu over de rechtzinnigheid van de eigen Zeeuwse theologische studenten te waken kon men veel beter een eigen Hogeschool hebben in Zeeland. Dit plan is, ongetwijfeld tot teleurstelling van Eeuwout Teellinck, op niets uitgelopen.

Een andere brief uit 1615 laat ons een pleidooi van Eeuwout zien voor de onderwijzer Johannes de Swaef. Hij roemde De Swaefs godzaligheid en gezondheid in de leer en hij drong er bij de classis Schouwen-Duiveland op aan om deze man predikant te laten worden.

Uit deze twee brieven kunnen we opmerken dat Eeuwout Teellinck een voorstander was van de zuivere calvinistische leer. Dat wordt helemaal duidelijk als we zijn werken bekijken. In 1616 begon hij pas op 46-jarige leeftijd te schrijven. Waarom in deze tijd?

De Nederlanden maakten net een adempauze te midden van de Tachtigjarige Oorlog mee: het Twaalfjarig Bestand (1609 - 1621). Dat was helaas geen rustige tijd. Vooral niet voor de nog jonge gereformeerde kerk (zo wordt de protestantse kerk in die tijd meestal genoemd). Het conflict tussen remonstranten en contraremonstranten liep hoog op. Het betrof een leerverschil, maar kerk en staat kwamen ook met elkaar in botsing. In sommige plaatsen in het gewest Holland laiden de emoties zo hoog op, dat er volgens velen een burgeroorlog dreigde. In deze warrige tijd greep Eeuwout Teellinck de ganzeveer om de gereformeerde ekrk en de zuivere leer te verdedigen.

Er was nog een reden voor hem om te gaan schrijven. Hij was erg blij met de kerkhervorming van Luther en Calvijn. Maar hij vond dat de gereformeerde kerk in de 17e eeuw weinig meer over had van de gloed en de glans van de reformatie. Er was een dode orthodoxie, een vormengodsdienst zonder het wezen. Er was een gevaarlijke lauwheid in de kerk gekomen. Waar was de praktijk van de godzaligheid, zowel bij predikanten als bij kerkleden? Waarom was er niet meer het appel op de overheid en op het geweten van het volk? In deze gedachten herkennen we Eeuwout Teellinck als een vertegenwoordiger van de Nadere Reformatie.

Wordt vervolgd. Drs. D. van Meeuwen.

N.B. De schrijver van dit en de hierop volgende artikelen is lid van de Chr. Geref. kerk te Slidrecht-centrum. Hij is leraar geschiedenis/maatschappijleer op de Guido de Brès scholengemeenschap in Rotterdam.

B.

Voorlichtingsavond "De Poort"

De ambtsdragers uit Zeeland, West-Brabant en Goeree-Overflakkee, die behoren tot de bij "De Poort" betrokken kerken, zullen binnenkort een uitnodiging ontvangen voor een voorlichtingsavond, die gehouden zal worden D.V. op donderdag, 5 oktober a.s. in de aula van de Voetius Scholengemeenschap te Goes.

Nu het werk van "De Poort", die sinds februari 1988 een depandance in Goes heeft, steeds meer gestalte gaat krijgen, hopen de voorzitter Dr. W. den Hengst, de directeur Dr. J. van der Wal en een van de medewerkers Drs. P.M. Wagenaar de betrokken kerkeraaden in te lichten over de gang van zaken. Zij zullen spreken over resp. De Achtergronden van de Ontstaansgeschiedenis, De Plaats en Taak van GLIAGG "De Poort" en Hulp in concrete Gevallen.

Het Bestuur van "De Poort" meende er goed aan te doen de datum van de bijeenkomst nu reeds mee te delen om ambtsdragers in de gelegenheid te stellen deze te noteren.

De bijeenkomst begint om kwart voor acht.

Bezoek Toraja-predikanten

Zendingsdeputaten vragen de aandacht voor het volgende:

Aan Ds. Robert Thumo en Ds. Yesaya Palulungan, die de komende Generale Synode hopen te bezoeken, is gevraagd of zij bereid zijn in enkele van onze gemeenten in de zondagse kerkdiensten voor te gaan. (Ds. Thumo is bekend van de zendingskalender mei 1989). Kerken die hiervoor in aanmerking willen komen, en graag in een ochtend- of middagdienst op deze wijze de band willen ervaren met de Torajakerk, kunnen zich tot 25 juni a.s. wenden tot het zendingshuis. Het zendingssecretariaat zal uiteraard vertalers uitnodigen om de woorden van de Torajapredikanten over te brengen in de kerkdiensten.

Het eerst komen die gemeenten in aanmerking die niet in de laatste jaren een predikant van een zendingsgebied in hun midden hebben gehad. Omdat er slechts drie zondagen beschikbaar zijn en wij veel belangstelling

verwachten, zullen wij de gemeenten van wie de wens niet gehonoreerd kan worden voor een volgende gelegenheid noteren.

Verder is het ons voornemen, met de klassieke correspondenten ontmoetingsavonden te beleggen in de periode tussen 18 september en 15 oktober.

Beschikbare zondagen: 24 september (bij voorkeur in Noord-Nederland), 1 oktober (Midden- of Oost-Nederland) en 8 oktober (Zuid- of West-Nederland).

Adres Zendingshuis: Simon Stevinweg 144, 1222 SV Hilversum. Tel. 035 - 859555.

Ontmoeting

'Ontmoeting' Reformatorische stichting voor hulp aan thuislozen organiseert een Koor-en Samenhangavond met het 'Noorder Mannenkoor' uit Rijssen.

Dit koor staat o.l.v. dhr. H.J. Slettenhaar.

Aan het orgel: Simon Stelling (organist Adventskerk).

Meditatie: door Drs. C.J. Meeuse.

Datum: D.V. vrijdag 23 juni 1989.

Plaats: Adventskerk te Alphen aan den Rijn.

Aanvang: 20.00 uur.

Kerk open: 19.00 uur (koffie verkrijgbaar).

Collecte ter bestrijding van de onkosten en ten bate van Stichting 'Ontmoeting'.

Tevens zullen op deze avond muziekcassettes en C.D.'s van bovengenoemd koor te koop zijn t.b.v. St. 'Ontmoeting'.

Voor de Jeugd

Nehemia 79

En Ezra opende het boek voor de ogen des volks, want hij was boven al het volk; en als hij het opende stond al het volk.

En Ezra loofde de Heere, de grote God, en al het volk antwoordde: Amen, Amen! met opheffing der handen, en neigden zich en aanbaden de HEERE met de aangezichten ter aarde.

Neh. 8 : 6, 7.

Beste jongelui!

Wa gaan weer naar de kerk. Het is een voorrecht dat dit onder ons nog regelmatig kan. Ik geloof dat het beginnen met deze opmerking echt geen kwaad kan. Velen in de wereld zijn van dat voorrecht verstoken. Hetzij omdat er geen kerk is, of omdat het naar de kerk gaan een verboden zaak is. Dat komt voor in die landen waar men om des geloofs wil vervolgd wordt. We horen daar wel eens van. Of we er ook wel eens over na denken, weet ik natuurlijk niet. Het gevaar is altijd aanwezig, dat je er aan gewend raakt. Het is nu eenmaal zo. Zo is het al jaren. Het is erg ver weg (?). Wat is ver tegenwoordig? Doch jullie begrijpen me wel. Daarom, nogmaals, acht het een voorrecht dat wij regelmatig nog naar de kerk kunnen gaan. Of we ook willen gaan?

Ja, dat is weer een andere vraag. Ik hoop dit van al mijn lezers te mogen geloven. Doch van alle jonge mensen, ook van christelijke huize, is dat lang niet het geval. Ze gaan dan nog wel naar de kerk, doch zij vinden één keer meer dan genoeg. Dat is natuurlijk erg jammer. Het getuigt op alle manier niet van liefde tot de Heere. En dat is een slechte zaak. Want wie de Heere Jezus niet liefheeft, die zij een vervloeking. Maranatha! Zo staat het toch ook in de bijbel? Dat laatste vreemde woord betekent: Jezus komt! Je kunt dit lezen als een feit. Hij komt. Dat is wis en zeker. Hij komt weder op de wolken des hemels, om te oordelen de levenden en de doden. En als we Hem dan niet lief hebben gehad, zullen we als een vijand behandeld worden. En dan lijkt dat mij niet best, maar zeer slecht. Denk er niet gering over. Want de Heere laat niet met Zich spotten. Hij laat ook niet met Zich sollen, als we denken dat wij de dienst uit kunnen maken, door naar de kerk te gaan "als ik er zin in heb". We zullen dan straks eeuwig buiten moeten staan. Dat is voor eeuwig verloren moeten gaan.

Je kunt dat woord "maranatha" ook lezen als een gebed: Jezus kom, a.u.b. Als dat echt gebeden wordt, is dat nog niet zo slecht. Want dan drukt het een verlangen uit naar Zijn

komst. En dat getuigt van liefde. En de liefde is hierin openbaar, dat wij Zijn geboden bewaren. Dat houdt ook in dat we gaarne opgaan naar Zijn huis, naar de kerk dus. En dan niet om mensen te zien of om gezien te worden, doch om dat de Heere dat wil. Omdat Hij daar spreekt. Omdat je heilbergerig bent, om Zijn stem te horen. Zijn heilstem namelijk. Want Hij spreekt gewis tot elk, die voor Hem leeft. Zijn gunstgenoot van blijde troost en vree....

Misschien vraagt een opmerkelijke lezer: Waar wilt u heen, met deze opmerking? U bent toch bezig met het boek Nehemia en niet met de kerk?

Accoord! Doch er wordt in het boek Nehemia wel over de kerk gesproken. We hebben het de laatste keer gehad over een samenkomst in de open lucht. Op de straat voor de Waterpoort, in Jeruzalem. Daar waren heel veel mensen. Ezra, de schriftgeleerde, priester, stond op een spreekgestoelte. Aan zijn rechterhand stonden nog zes mannen en aan zijn linkerhand stonden er nog zeven. Dat waren er dus veertien in getal.

Het was een hele lange kerkdienst. Want er werd uit het wetboek gelezen van het morgenlicht tot aan de middag, zie vers 4. Dat is dus zes uren achter elkaar. Ik denk niet dat jullie wel eens zo'n lange kerkdienst hebben meegemaakt. Het was nog een leesdienst ook. Want er werd gelezen uit het wetboek. Daar het voor een man als Ezra een hele opgaaf geweest is, om al die tijd achter elkaar te lezen, is het niet denkbeeldig, dat degenen die naast hem stonden van tijd tot tijd zijn taak zullen hebben overgenomen. Zo wordt er althans door verschillende schriftuitleggers beweerd. Ik geef dat maar door. Een mens blijft tenslotte altijd maar een mens. Iedereen is beperkt in zijn krachten. Dat gold van Ezra, dat geldt ook van dominees. We gaan dus weer naar de kerk. Jullie begripen nu wel wat ik daar mee bedoel. Het is in gedachten gaan naar die straat vóór de Waterpoort in Jeruzalem. Ezra staat op de stoel. De gemeente voor hem is vol aandacht. Het staat zo heel plechtig in de tekst: "En Ezra opende het boek voor de ogen des ganzen volks". Je ziet het gebeuren. Heel eerbiedig heeft hij de rol open gedaan. Het was maar niet zo maar een rol — een boekrol. Het was een heilig boek. Het was het Woord van God, eenmaal aan Mozes gegeven. Dat men daar eerbiedig mee omgaat, is niet verkeerd. Ik dacht dat dit heel goed is. Niet om het papier, als zo danig, als heilig te verklaren, doch uit eerbied voor datgene wat er in staat. Zou het overbodig zijn dat ook hierover geschreven wordt? Want ik maak het nog al eens mee — en ik zal de enige wel niet zijn — dat er met bijbeltjes gesmeten wordt. Op catechisatie b.v. of op de verenigingen. Men gooit dan de boekjes naar elkaar toe. Dat is voor die boekjes om zichzelf niet best. Want die kunnen op den duur daar niet tegen. Zij raken er door uit de band, en zijn dan gauw kapot.

Nu neem ik aan dat dit meer gebeurt, uit onnadenkendheid, dan uit onverschilligheid. Doch het lijkt mij wel een zaak om er over na te denken. Ik ontmoette eens iemand, die liet het bijbeltje vallen. De persoon in kwestie kon daar echt niets aan doen. Hij was niet helemaal gelijk iedereen. Jullie begripen wel wat ik bedoel. Het was niet iemand met b.v. tien talenten, en ook geen vijf. Doch hij vond het zó erg, dat het bijbeltje viel, dat er een zucht over uit hart en mond kwam: O, o! Ik zocht de persoon wat te troosten door te zeggen, dat ik dat zo erg niet vond. Het was niet expres gebeurd. "Ja maar", was het antwoord, "het is het Woord van God". Kijk, daar sprak voor mij een ontroerende eerbied uit.

Daar werd in die gemeente te Jeruzalem op de straat vóór de Waterpoort, ook iets van verstaan: Eerbied voor het Woord van God. Want toen Ezra het boek opende, terwijl hij op de spreekstoel (preekstoel) stond, op een verhevenheid dus, zag al het volk dat. En het stond. Het zal wel zo verstaan moeten worden, dat men ging staan. "En als hij het opende, stond al het volk".

Dat was geen vertoning, zoals dat tegenwoordig nog al eens voorkomt, in de z.g.n. liturgische diensten. Daar gaat men staan en

zitten, iedere keer weer. Het kerkvolk lijkt dan wel een gedresseerd leger. De eerbied is dan, dunkt mij, ver te zoeken. Doch hier ging men staan uit eerbied. Niet voor Ezra. Niet voor diegenen, die rechts en links hem terzijde stonden. Doch voor het Woord van God. Om het nog konkreter te zeggen: Voor de God van het Woord. Geef dan eeuwig'eer / Onze God en HEER; / Klimt op Sion, toont / Eerbied, waar Hij woont, / Waar Zijn heiligheid / Haren glans verspreidt; / Heilig toch en t'eren / Is de HEER' der heren. Ps. 99 : 8.

"En Ezra loofde de HEERE, den groten God". Daar is de dienst mee begonnen. Ik geloof dat dit een goed begin is: God loven, God prijzen, God groot maken. God is groot. Hij kan nooit genoeg geprezen worden. In het prijzen van God, wordt God verheerlijkt. Zo wil God het ook. Hij is jaloers op Zijn eer. In de hemel doet men nooit anders dan God loven. Op aarde doet men het al te weinig. Althans onder de mensen. Want in de natuur looft alles de HEERE. Dat doen de zon, de maan, de sterren, de winden, de wolken, de vogels, de vissen, de dieren der aarde, de grassprietten, de korenaren, de bloemen enz. God heeft alles geschapen tot Zijn verheerlijking. En alles beantwoordt aan zijn doel. Behalve de mens. De mens zou een opperzangmeester moeten zijn van dat ganse scheppingskoor om de HEERE te loven. Doch wat komt daar van terecht? God vloeken is meer "in", dan "loven". Desondanks draagt God en spaart Hij het mensdom nog. Wat weer een reden te meer is om Hem te loven!

Looft den HEER', want Hij is goed

Looft Hem met een blij gemoed.

Want Zijn gunst alom verspreidt

Zal bestaan in eeuwigheid.

De laatste twee regels vormen een refrein, wat je in psalm 136 zes en twintig keren tegen komt. Dat is niet voor niets, dacht ik.

Toen Ezra de HEERE loofde, zeide al het volk: AMEN, AMEN! Dat wil zeggen: Men stemde er hartelijk mee in. God is het waard dat Hij gelooft, geprezen wordt. Stemmen jullie daar ook mee in? Van harte?! Want daar gaat het over. Looft den HEERE! Ook als je geslaagd bent. Ook als je met vakantie gaat. Doe het altijd! Doe het overal! God is het eeuwig waard.

Jullie aller vriend,

Ds. H.C. v.d. Ent.

Boekbespreking

Occultisme.

Uitgave van de Jeugdbond Gereformeerde Gemeenten.

Bondsbureau Postbus 79, 3440 AB Woerden, Tel. 03480 - 18587.

Onlangs verscheen bij de jeugdbond in de serie werkschetsen ten dienste van het bovenzestienjarigenwerk (MIVO +16) een speciale uitgave rond het thema "Occultisme". De bond schrijft: Het onderwerp "Occultisme" staat tegenwoordig nogal in de belangstelling. In de pers, in de boekhandel en in de bibliotheek worden jongeren regelmatig gekonfronteerd met berichten en publikaties rond magie, spiritisme, astrologie en allerlei andere occulte zaken. Omdat we in ons jeugdwerk regelmatig vragen krijgen van jongeren naar bijbels verantwoorde achtergrondinformatie over occultisme is bijgaand projectboekje samengesteld. We hopen dat deze uitgave dienstbaar mag zijn aan de toerusting van onze jongeren. Het boekje over "Occultisme" biedt gespreksmateriaal voor het groepsgesprek en is tevens geschikt voor persoonlijke bezinning. Het is ons inziens bruikbaar in de bovenbouw van het voortgezet onderwijs. In de lessen godsdienst en maatschappijleer kan dit boekje een goede aanvulling vormen op de lesstof".

Na het Voorwoord komen de volgende hoofdstukken: 1. Verborgene krachten, 2. Voorbeelden en analyses, 3. De ontgoochelaars, 4. De Bijbel en het occulte, 5. De mens maakt zijn goden, 6. Hoofdpijnen uit het N.T., 7. Nuchter zijn en waken. Er volgen nog een Avondsluiting, een Bijbelstudie, Gespreksvragen en een literatuur-opgave.

In het Voorwoord lezen we aan het slot: "We hopen dat je door de tekst de extra leesstukken en de verwerkingsvragen en -op-

drachten gesterkt wordt in een bijbels verantwoorde houding. Want bij alle boeken en artikelen over dit onderwerp, die je soms heen en weer kunnen slingeren, is het goed om een baken in het oog te houden: het Woord van God. En juist dat Woord wijst ook met betrekking tot ons onderwerp een heel duidelijke koers: *Zo onderwerpt u dan Gode: wederstaat de duivel, en hij zal van u vlieden (Jac. 4 : 7)*".

We willen ons daarbij aansluiten. Het boekje telt 62 bladzijden en kost f 6,—.

B.

Het evangelie gebracht

We willen bijzondere aandacht vragen voor dit boek met preken van predikanten, die in de loop der jaren de Gereformeerde Gemeente van Scheveningen hebben gediend. Het boek is uitgegeven ten bate van de kerk in de verdrukking. Het is uitgekomen aan het begin van dit jaar en verkocht in het kader van de actie "Een geopende deur" van de Jeugdbond van de Gereformeerde Gemeenten als uitgave van de jeugdvereniging "Filologus" te Scheveningen.

Er staan in het boek 8 preken, twee van elk der volgende predikanten J.W. Kersten, A. Hofman, R. Kattenberg en A. Elshout. De preken van Ds. Kersten gaan over Mattheus 7 : 13 en 14: De brede en de smalle weg en over Johannes 20 : 26-29: Jezus en Thomas. Van Ds. Hofman over Lukas 17 : 32: De vrouw van Lot (oudejaarspredikatie) en Lukas 12 : 18: De onrechtvaardige rechter. Van Ds. Kattenberg over Markus 3 : 31-35: De heilige familie en Johannes 19 : 18: Jezus gekruisigd op Golgotha. Van Ds. Elshout over Markus 1 : 9-12: Jezus door Johannes gedoopt en Johannes 21 : 20-22: Volg mij. We vinden in dit boek preken die ouderen en jongeren moeten toespreken. Er kan veel goeds van worden gezegd.

De kerkeraad van de Gereformeerde Gemeente van Scheveningen schreef een kort Voorwoord. Daarin lezen we dat de netto-opbrengst van deze uitgave geheel ten goede komt aan de actie van de jeugdbond ten behoeve van de ondersteuning van die christenen, die de voorrechten missen die wij genieten. Verder schrijft de kerkeraad: "De predikaties zijn niet alleen voor het gebruik in ons eigen huis geschikt, maar ook voor het gebruik in Gods huis. Het is onze hartelijke wens en bede, dat de verrichte arbeid zowel voor u als voor de vervolgd kerk tot zegen zal mogen zijn".

We behoeven daar niets aan toe te voegen. De verkoopprijs van dit gebonden boek bedraagt f 21,50. Het is niet verkrijgbaar in de boekhandel, maar kan telefonisch worden besteld bij fam. Van Moolenbroek (070 - 558867) of bij fam. Doorn (070 - 552485) of schriftelijk bij de jeugdvereniging "Filologus", c/a Aktiebundel, Scholstraat 308, 2583 WK Scheveningen.

B.

De ware zielsvernederen en heilzame wanhoop, door Thomas Hooker.

Uitgeverij Den Hertog b.v. - Houten.

Drs. H. Florijn schreef een Woord vooraf van 3 bladzijden, waarin hij een en ander over Hooker en zijn werk vertelt. Deze werd geboren in 1586 en hij stierf in 1647. Hij studeerde te Cambridge en had tijdens zijn leven een grote reputatie vanwege zijn indringende bevindelijke puriteinse prediking. Daarnaast had hij als pastor een grote naam. Hij heeft vele werken nagelaten. In Nederland geldt als een van zijn bekendste werken zijn *Zielsvernederen en heilzame wanhoop*. Het werd in 1678 door Jac. Koelman in het Nederlands overgezet. Deze had veel waardering voor het werk, maar achtte het toch nodig om er een voorwoord in te plaatsen. Koelman had moeite met Hookers opvatting over de verootmoediging en bestrijdt deze in zijn Voorrede aan de lezer. Overigens was Koelman overtuigd van de nuttigheid van dit boek, een nuttigheid die ondervonden was door velen die het al in het Engels hadden gelezen en die Koelman aangespoord hadden om tot zijn vertaling te komen. Hooker was een man, volgens Koelman, die

ongewone bekwaamheden had om krachtig te prediken en zielen tot Christus te brengen. Een man van grote zaligheid, en kloekmoedig vanuit het eerbiedig beseffen van Gods hoge en vreselijke Majesteit. Tevens een predikant wiens bediening op bijzondere wijze door de Heere gezegend was.

Koelman zegt aan het slot van zijn voorrede, die 40 bladzijden beslaat:

"Aldus ben ik enige onvoorzichtige en ongegronde uitdrukkingen tegengegaan, waardoor veel begenadigden, zonder noodzaak, ontsteld worden. En temeer dienen de leraars zich daarvoor te wachten, want de satan en de blinde, vleselijke en ongelovige harten doen genoeg om de oprechten in veel moeilijkheden te brengen en te houden.

Ik hoop en vertrouw, christelijke lezer, dat u door dit boekje te lezen en aan uw gemoed te brengen, een bijzondere vrucht zult genieten."

De voorrede van Koelman is in deze uitgave van het boek van Hooker weer opgenomen. Overigens is het een fotografische herdruk van een vroegere druk. We behoeven aan de beoordeling en aanbeveling van Koelman niets toe te voegen.

Het boek is op een voortreffelijke wijze uitgegeven. We voelen het wel als een bezwaar dat er helemaal geen indeling is in hoofdstukken en paragrafen. Dat zou voor vele lezers de stof wat overzichtelijker hebben gemaakt. Vroeger schonk men daar blijkbaar minder aandacht aan dan tegenwoordig en volstond men met verdelingen en onderverdelingen, die aangeduid werden met letters en cijfers. Dit raakt natuurlijk niet de inhoud, maar de vorm. Heilbegerige lezers gaat het om de inhoud en die is van waarde. Het boek telt 228 blz. en kost gebonden f 22,50.

B.

Het leven en sterven van mej. C.C.W.

9.

46. Zij zeide ook, hoe dierbaar het was met Jezus te verkeren en om te gaan en in Zijn gemeenschap te leven.

Hier en komen geen onvromen,

Hier en komt geen vrome bij,

Groot noch kleene, maar alleene

Ik en, Heere Jezus, Gij.

O zalig eenzaam, met God gemeenzaam,

Daar ik vrolijk ben en blij,

In dat oordeel in te treën enz.

Zij zeide ook dat versje:

Daar dan, mijn Heer! daar is mijn hart,

Daar is mijn ziel, die door U werd

om U tot U gedrongen

Al zeidt gij, houd voor u een deel,

Ik zou niet kunnen, 't wordt geheel

Door U tot U gedrongen.

47. Toen lag ze weer enige tijd stil, zonder te kunnen spreken, maar omtrent de zondagnamiddag begon ze wat zacht bij zichzelf te spreken, en aan haar gebaren kon men zien haar werkzaamheid die groot was, want zij lag gedurig met haar ogen uitgestrekt naar de hemel, met haar beide armen uitgebreid van verlangen, haar rechterhand hief zij gedurig naar boven en ze zei: "ziedaar, Heere Jezus! mijn rechterhand, vat mij bij dezelve, geleid mij tot de troon, breng mij over de dood. Ach! ik kan niet langer leven, mijn hart vliegt als uit mijn lijf van verlangen om bij u te zijn".

Hoog, omhoog, mijn ziel! naar boven,

Hier beneden is het niet.

't Rechte leven, lieven, loven,

Is maar daar men Jezus ziet.

"Ach Heere Jezus! kom toch, stel het toch niet langer uit, ik schrei van verlangen. Weg wereld! Weg zonde! Hier in dit Nieuwe Jeruzalem komt niet dat onrein is, zou ik dat heilige willen ontreinigen? O, neen! de zonde zal voor eeuwig buiten blijven. Geloof en hoop zullen mij geleiden tot aan de poort van de hemel, maar dan zullen ze voor eeuwig van mij scheiden. Daar zal de liefde volmaakt zijn. Dan zal het aanschouwen wezen, o mijn lieve Jezus! mijn Zielevriend! mijn volle Jezus! mijn Bruidegom! ach, kom toch om mij over te brengen in Uw zalige gemeenschap. Maar behaagt het U het nog wat uit te stellen, ik wil mij aan u onderwerpen. Zou ik mijn Vader ongehoorzaam zijn? O, neen!"

48. Nadat zij dus enige tijd was werkzaam geweest in veel verlangen, zweeg zij voor een korte tijd, maar ze begon toen weer opnieuw te spreken en het was alsof zij toen van de Heere Jezus werd bij de hand genomen en in de heerlijkheid binnengebracht. Toen zeide ze: "Daar komen ze, daar komen ze; daar is mijn Bruidegom. Ik zie de hemelen geopend en Jezus staat aan de rechterhand Gods. Nu ben ik in de hemel, maar ik weet nog niet wat mijn werk is. Ik zal het aan de Heere Jezus vragen, en vragen Hem ook waar Hij mijn plaats bereid heeft".

49. Toen hoorde men haar alsof ze tot de Heere Jezus sprak, zeggen: *Heere Jezus! zie, nu ben ik voor de troon, leer mij het hemels lied.* En toen begon zij al rijmende te zeggen hetgeen maar met weinig woorden en zeer afgebroken heeft kunnen aangetekend worden, zo vanwege de vaardigheid van haar spreken alsook wegens de hoge uitdrukkingen die bijna onverstaanbaar waren, daar echter dit weinige nog van is aangetekend als een staaltje en hetgeen tot verwondering dient, is, dat ze nooit in haar gezondheid heeft kunnen rijmen, waarom hetzelfde hier schoon zeer weinig bij hetgeen zij gezegd heeft is bijgevoegd en waaruit blijkt dat ze van de Heere geleerd werd, Die de tong der stamelenden doet spreken, dewijl zij dat nooit in haar gezondheid had kunnen doen. En het scheen alsof ze alreeds in de hemel was binnengebracht, men hoorde haar dit volgende zeggen:

Die Jezus nimmer dient, die mag ook hier niet komen.

De plaats is al te schoon, zij is maar voor de vromen.

God Zelf door Zijn Geest moet 't harte daar toe trekken,

En die dat ondervond, dat kan hem dan opwekken,

Daar zal geen staf noch daar boven wezen meer,

Voor die eens zullen staan voor 't aanschijn van de Heere;

De Heere ziet en kent, wat ik heb ondervonden.

Nu heb ik ook een kleed tot dekking van mijn zonden,

Maar klederen des heils moet ik nog hebben aan,

Als ik tot voor de troon in d'heerlijkheid zal gaan.

Dan zal ik ook dat woord uit Jezus mond eens horen,

Gij zijt getrouwd geweest, kom hier, mijn uitverkoren,

Gij hebt ten einde toe gestreden uwe strijd,

Ontvang nu ook de kroon, die Ik u heb bereid.

Een weinig daarna hoorde men haar zeggen:

Daar zijt Gij, Jezus! naakt en bloot,

Voor alle zondaars klein en groot.

Daar komt er weinig zo die Gij zo komt begroeten,

Maar mij komt Gij nu voor, en met gena ontmoeten.

Ach! Heere Jezus lief! zo Gij eens komen zult,

Ach, Jezus! kom toch ras, ik wachte U met geduld;

Hoekomt, Heer! dat Gij mij zo lang houdt uit de hemel?

'k Kan hier niet langer zijn in 't ondermaans gewemel.

Toen was het alsof de Heere Jezus haar antwoordde:

Neen, mijn kind, gij moet nog leren,

Dat gij Mij nu dienen moet,

Dan zult gij met mij verkeren,

Want ik ben uw Hoogste Goed

Daarop zeide zij een weinig daarna:

Ach, mocht nu deze strijd toch eens ten einde zijn!

Wel, Jezus lief! ai sla Uw oog ook eens op mijn

Daar Jezus zo een schaar ten hemel heeft genomen

Zou ik dan buiten staan en ook niet binnenkomen?

Wel komt mijn Jezus daar, laat ik Hem dan eens spreken,

Ik zal naar Hem toegaan, al is 't met veel gebreken.

Ach, Jezus lief! hebt Gij Uw oog op mij geslagen?

Op mij, die mij zelf nu nimmermeer kan behagen,

Wel, Jezus! wat mag 't zijn, dat ik worde aangeschreven,

Om op die rol te staan met die, die zullen leven,

Daar ik als radeloos versmacht in mijne ellend.

ZENDINGS DAG

Uitgaande van de Chr. Geref. kerk te Elburg, in de Geref. kerk, Vrijheidsstraat 1, D.V. **woensdag 26 juli a.s., aanvang 10.30 uur.**

Sprekers: Opening Ds. H.C. v.d. Ent, Ds. G.R. Proceë van Opperdoes.

Pauze tot 2 uur.

Sprekers: Ds. P. den Butter van Urk, Ds. P. Beekhuis van Rotterdam (voor de Spaanse Evangelische Zending), Ds. J. Veenendaal van Barendrecht.

Sluiting om ongeveer 16.00 uur.

Koffie en broodjes verkrijgbaar ten bate van de zending.

De zendingscommissie.

STEUN GLIAGG DE POORT

voor gespecialiseerde psychosociale hulp aan jeugdigen en volwassenen.

De sterke toename van het aantal hulpvragen (jaarlijks gemiddeld bijna 70%) veroorzaakt onverantwoord lange wachtlijsten. Er dreigt zelfs een patiëntenstop. En dat terwijl de hulp zo dringend noodzakelijk is!

Wat is verantwoorde hulpverlening U waard?

Maak uw gift over op giro 3971975

Inv. GLIAGG DE POORT - SCHIEDAM - TEL. 010-4261081

BIJBELSE ALBUMS met plaatjes in kleur

Speciaal voor gebruik op scholen en zondagsscholen geeft de GBS albums met plaatjes over Bijbelse onderwerpen uit.

De kinderen kunnen deze plaatjes zelf inplakken. Bij elk kort verhaal in de diverse albums is ruimte opengelaten voor een plaatje.

De albums zijn 21,5 cm breed en 15 cm hoog, stevige omslag.

Bij elk album behoort een set van 40 plaatjes (afm. 14,5 x 10,5 cm).

Wij kunnen acht series leveren:

0 Vanaf de schepping tot de list der Gibeonieten.

1 Richteren, koningen en profeten

2 Nieuwe Testament 1

3 Nieuwe Testament 2

A Wonen, werken en eredienst van Israël

B Bloemen en planten in Israël

C Dieren in de Bijbel

D Voorwerpen in de Bijbel

Prijs per album met

plaatjes **f 9,90**

Te bestellen

bij de boekhandel

of rechtstreeks

zonder postzegel bij:

GBS

GEREFORMEERDE BIJBELSTICHTING

ANTWOORDNUMMER 18 3300 WB DORDRECHT

Westkapelle TE HUUR

vacantiehuis en luxe sta-caravans op zeer mooi en rustig plekje op boerderij dichtbij het strand, tel. 01187-1441.

TEXEL bungalows, sta-caravans, volledig pension: 02220-18391 voor folder of inlichtingen

vakantiecentrum **De Verrassing**

Voor een paar dagen of langer gezelligheid en sfeer, naar het dorpje Kesteren gelegen in de mooie Betuwe bekend om zijn landelijke omgeving ± 3 km van Rhenen.

PENSION

"DE PEEL"

waar het gewoon goed is.

Fam. Knuivers, Boven-eindsestraat 14.

4041 EJ Kesteren.

Tel. 08886 - 1687.